

بافہ رو

کرد آوری، شرح و تدوین اشعار
بشمن علاء الدین
(مسعود بختیاری)

اقبال ابولیان

سرنشنامه	ابولیان، اقبال، ۱۳۵۲ -
عنوان و نام پدیدآور	بافه‌رو: گردآوری، شرح و تدوین اشعار بهمن علاءالدین (مسعود بختیاری) / اقبال ابولیان.
مشخصات نشر	اهواز: کردگار، ۱۳۸۹
مشخصات ظاهری	۱۹۶ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۵۳۷۳-۶۰-۸
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۱۹۴ - ۱۹۶.
موضوع	علاءالدین، بهمن، ۱۳۱۹ - ۱۳۸۵ -- نقد و تفسیر
موضوع	ترانه‌های ایرانی -- قرن ۱۴ -- تاریخ و نقد
موضوع	شعر فارسی -- قرن ۱۴ -- تاریخ و نقد
رده بندی کنگره	۱۳۸۹ ی ۸۲ ی ۱۵۲ ل / PIRA۱۵۱
رده بندی دیویی	۶۳۰۹ / ۱ فا ۸
شماره کتابشناسی ملی	۲۳۲۸۰۲۸

بافه‌رو

اقبال ابولیان (نوروزی)

ناشر : انتشارات کردگار

طرح جلد : لهراسب مومنی

صفحه آرایی : نشر کردگار

نوبت چاپ : اول - ۱۳۹۰

چاپخانه : میعاد

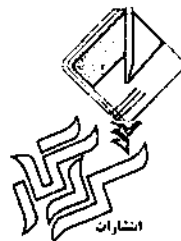
لیتوگرافی و امور فنی : سینا ۰۱۲۷-۰۵۳۰۳۳۰۹۱۲۳

شمارگان : ۲۰۰۰

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۵۳۷۳-۶۰-۸

قیمت : ۴۰۰۰ تومان

تمامی حقوق چاپ برای مولف محفوظ است.

اهواز - امانیه - نبش سقراط غربی
مجمع اقبال - واحد ۱۰

۳۳۳۹۱۹۸ و ۳۳۵۵۱۸۵ (۰۶۱۱)

فهرست مطالب

مقدمه ۵

فصل اول : زندگی نامه بهمن علاء الدین و نگاه بزرگان و نویسندگان به او

- ۱-۱- زندگی نامه ۱۰
- ۱-۲- بهمن علاء الدین از نگاه بزرگان و نویسندگان ۱۲

فصل دوم : خوانش‌ها

- ۱-۲- آثار بهمن علاء الدین (کاست‌ها) ۲۰
- ۱-۱-۲- مال کنون ۲۰
- ۱-۲-۲- هی جار ۲۱
- ۱-۲-۳- تاراز ۲۲
- ۱-۲-۴- برافتو ۲۲
- ۱-۲-۵- آستاره ۲۳
- ۱-۲-۶- بهیگ ۲۴
- ۱-۲-۷- کنسرت‌ها ۲۵

فصل سوم : شرح و توضیح آثار

- بخش اول : ترانه‌های بختیاری (کری) ۲۸
- بخش دوم : ترانه‌های فارسی ۱۷۸
- منابع ۱۹۴

تشکر و قدردانی:

«من لم يشكر المخلوق لم يشكر الخالق»

ادبیات در هر شکل و قالبی که باشد نمایشگر زندگی و بیان کننده ی ارزش ها و معیارها و ویژگی هایی است که زندگی فردی و جمعی بر محور آن ها می چرخد. نقد و بررسی اشعار شاعران نیز چنین است. به عبارت دیگر نقد و بررسی آثار ادبی را از دیدگاهی می توان درس زندگی نامید. با همه گستردگی و تنوع و خصوصیات و مظاهر آن در این نقد و بررسی پس از خداوند دستگیر، دست مرا نیک اندیشانی از سر مهر گرفته و ره نمایندند، از جمله دوستان عزیز و ارجمندم آقایان **ملک محمد شهبولی**، **سیاوش محمدی لیری**، **آرش حاذق نژاد** و **اسفندیار اسدی** که با سخنانشان راه را روشن می نمودند و واژه های سرگردان را به منزلگاه خویش سوق می دادند، همچنین از سرکار خانم ها **افراشته و احمدی** که در جمع آوری منابع و سرکار خانم **کاوسی** که در کار تایپ و تنظیمات کتاب از هر گونه همکاری دریغ نداشته اند کمال امتنان را دارم. در پایان اگر صبوری و بردباری **همسر باوقایم** نبود، با این مشکلات عدیده ی زندگی توانی نمی ماند برای این کار؛ چون همیشه سپاسگزار این یاری بی دریغ و دروغ زندگی ام هستم.

مقدمه

هدف از این کتاب سیری است در گل زار زیباییهای اشعار خوانشی مسعود بختیاری «بهمن علاء الدین» که خود آنها را با گوشه ی چشمی «لعبتان زیبا» می نامد. در شعر دو نوع زیبایی داریم: یکی زیباییهای صوری و دیگری زیبایی های معنوی؛ مراد از زیباییهای صوری شعرهایست زیبا که از قالب، وزن و قافیه واژگان صوری پیروی می کنند. و غرض از زیباییهای معنوی آنهاست که از اندیشه های عالی و انسانی شاعری بر می خیزند و شاعر و خواننده را مردمی می کند. برای شناساندن شاعر و خواننده ی توانای بی بدیل بختیاری - علاء الدین بختیاری - تصمیم داشتم که در راستای این هدف کار تحقیقی خود را تحت عنوان اشعار او انتخاب کنم.

از آنجا که اشعار وی اشعاری خوانشی است، - مانند بیشتر ترانه های بختیاری - از وزن عروض سنتی برخوردار نیست و این اشعار به وسیله ی صدای مخملی شاعر و خواننده با بالا و پایین آوردن صدا و کشش برخی حروف به وزن دلخواه و دل پسند می رسد، به نحوی که گوش شنونده از شنیدن این شعرها نوازش می یابد. آنچه پیش رو دارید تلاشی است از دانش آموزی که با عدم آشنایی به شعر و شاعری و خوانندگی در دریای بی کران سلطان عواطف و احساسات، - مسعود بختیاری - از خود به جا گذاشته است.

اگر در این کتاب نقصانی دیده شود که قطعاً وجود دارد، از خامی خامه نگارنده است. با بزرگ منشی و همپروازی اندیشه های والای خود، ببخشایید.

لازم می دانم قبل از آنکه به بررسی اشعار شاعر و خواننده بزرگ بختیاری بنگرم به برخی از ویژگیهای شعری شاعر عواطف و احساسات بختیاری بپردازم، آنگاه با بررسی اشعار وی دنیای درونش را از خلال تشبیهات او ترسیم کنم.

بهمن علاء الدین شاعر و خواننده ای صاحب سبک و دارای بیانی ویژه و منحصر به فرد است که در ذیل به بعضی از آن خصوصیات اشاره می کنیم.

۱) یادکردهای تاریخی:

شاعر در خلال اشعار فولکلور خود تاریخ فراموش شده ی بعضی از روایات تاریخی را زنده کرده است به عنوان مثال می توان به داستان عبده ممد للری اشاره کرد که توضیح کامل آن در خلال کتاب آورده شده است.

۲) صور خیال:

نازک خیالی های شاعر و خواننده توانا وی را بر آن داشته است که همای بلند پرواز ذهن و زبان خود را در آسمان پهن دشت بختیاری به پرواز در بیاورد و تشبیهات و استعارات و کنایات بسیار زیبایی که قبل از او در اشعار بختیاری دیده نمی شد خلق کند به گونه ای که می توان این تشبیهات و استعارات را از ویژگی های منحصر به فرد خود به حساب آورد مانند تشبیه «محبوب» به «کبک»، تشبیه سخنان ارزشمند به «بافه»؛ و کنایاتی چون «کوه گرفتن» و «خون از دل سنگ درآوردن» و امثال آن که در اشعار وی فراوان به چشم می خورد. شاعر و خواننده با استفاده از عواطف سرشار و نیرومند خود توانسته است تصاویر بدیعی بیافریند. او به علت تأثیر از شاعران ماقبل خود و نیز به دلیل تحولات روحی و فکری که در طول زندگی پر فراز و فرود خود داشته است توانسته آنچه را که از مسایل مختلف در شرایط متفاوت درک و احساس کرده مستقیماً و بی واسطه به شعرش منتقل کند لذا تصاویر او عموماً ناشی از دقت و تفکر در جزئیات زندگی است که با بیانی هنرمندانه خلق شده اند. نگاه که شاعر خود را در بند عواطف و احساسات شخصی می بیند سوز درون وی غلیانی بیش از پیش دارد و موجب خلق تصاویری بدیع شده است به گونه ای که تصاویر، تلمیحات و اشارات او انسان را به درازنای تاریخ می کشاند و همسو و همسان خود می برد. حوادثی چون حماسه حالوزال، حماسه بختیار، شوخی اندیکا و ...

واقع نگری استاد بهمن علاء الدین در گزینش مأخذ تصویرهایش اهمیت زیادی داشته است، رغبت او به بهره گیری از احساسی که انسان به پدیده های گوناگون جهان عینی دارد همانا مبتنی بر چنین نگرشی است. پربارترین مأخذ تصویرهایش از جهان طبیعت است. برداشت عاطفی انسان از پدیده های گوناگون متنوع است. وی بیش از شاعران دیگر همانند «قائد بختیاری، پژمان بختیاری، سیروس احمدی فرو و ...» با طبیعت اخت گرفته و از آن برای تصویرهایش الهام گرفته است. رویدادها و پدیده های طبیعی چون شب، صبح، ستاره صبح، آفتاب، آتش، گرما و ... یکی از منابع عمده ی تصویرهای بدیع تجسمی و حسی اوست.

در این میان عنصر تشبیه پر بارترین راه در انتخاب این مسئله بوده، به گونه ای که اینجانب نیز در قسمت شرح ابیات قسمت عمده ی کار خود را بر مبنای بررسی تشبیه در

اشعار این شاعر سترگ گذاشته ام. زیرا با دقت در تشبیهات یک شاعر و بررسی آنهاست که می‌توانیم سبک و بیان ویژه‌ی او را در یابیم و دنیایی را که در شعر خود به ما عرضه می‌کند، با جهان واقع مقایسه کرده و به تفاوت‌های آنها پی ببریم از رهگذر این مقایسه است که برجستگی‌ها و ویژگی‌های خاص هر شاعری آشکار می‌شود.

۳) توجه به آداب و رسوم و سنتهای بختیاری:

شاعر و خواننده مردمی در ترانه‌ها خود آداب و رسومی چون هیاری، برزگری، عروسی و... را به شکل مطلوبی بیان کرده است که در شرح اشعار به طور مفصل به آن‌ها پرداخته شده است.

۴) انتخاب واژگان فراموش شده ی بختیاری:

او در اشعار خود واژه‌های قدیمی بختیاری را در نهایت دقت و با تلفظ صحیح آورده است که این کار او می‌تواند اساس کار هر محقق و زبان شناسی باشد، واژه‌هایی چون جغله، میرگل، زینگل، خالک، خرسکه، درغون، زهشت، اور، تش و صدها واژه ی دیگر.

۵) توجه به درد اجتماع زمان خود:

شاعر از زندگی و مشکلات متعدد آن دور نبوده و نسبت به نارسایی آن نگرش نقادانه‌ای داشته است. تنها با نگرش واقع بینانه است که می‌توان کاستی‌ها را دریافت و به آن‌ها با دیدی انتقادی نگریست و نقادانه تصویرشان کرد. در این میان کار این شاعر بی‌نظیر است. وی از اوضاع نابسامان اجتماع زمان خود، شکاف طبقاتی، جایگزینی صنعت به جای سنت، فراموشی آداب و رسوم کهنه ی سرشار از لطف و زیبایی، از همه مهمتر از ظلم و بی‌عدالتی‌ها، از جنگ و خونریزی و برادرکشی دلی پر درد دارد.

قباگر حریر است و گر پرنیان به ناچار خشوش بود در میان (سعدی. ۱۳۷۴: ۳۱۱)

در این کتاب واژه ها طبق جدول زیر آوا نویسی شده است.

a	آ	n	ن
ā	آ	o	اُ
b	ب	ō	اُ بلند
ċ	چ	p	پ
d	د	r	ر
e	اِ	s	س
f	ف	š	ش
g	غ	t	ت
q	ق - غ	u	او
h	ح - ه	w	و
i	ای	v	و
ī	ای بلند	x	خ
j	ج	y	ی